Ч. 50 (12.999). Львів, неділя 6. березня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голянд., Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 1·50 шил.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Під враженням війни на Далекому Сході...

ТРІВОЖНІ НАСТРОЇ В РАД. СОЮЗІ І РОЖЕВІ НАДІЇ ЕМІГРАНТІВ.

(Після оголошення манджурської „самостійности“. — Войовнича білогвардійщина. — Червоні партизани. — „Розібемо морди“ і „закидаемо шапками“. — Українські інтервенти.

I.

Південну Манджурію проклямували 1. ц. м. самостійною державою, за столицю вибрали Чанг-Чов і удекорували її пятиколіровими стягами; новий уряд має 5. ц. м. себто сьогодні, обняти владу, а президентом нової республики стане мабуть б. цісар Пу-І...

Ось жмут останніх вістей про долю завойованої японцями, популярної в світі Манджурії:

Проклямування самостійности Манджурії — це реалізація одного з важніших, а може й найважнішого постуляту японців, що затіяли воєнну завірюху. Після Кореї прийшла Манджурія, після Манджурії мабуть прийде Монголія, а там — хто його знає — може таки справді наш Зелений Клин або весь Сибір...

Позбавлена спроможности розсилати в діяспору по світі свої людські резерви, після іміграційних загострень, Японія добуває силою кольонізаційні терени, але... мабуть і силою доведеться їй посилати туди своїх земляків. Бо японці кепський елемент на кольоністів, особливо коли доводиться покидати залиті сонцем та засипані квітами острови батьківщини і йти в суворий клімат і недружню природу.

Статистика подає, що коли в Манджурію йшли міліони китайців, то японці тільки тисячами туди мандрували.

II.

Проклямування „самостійности“ Манджурії і присутність там японців — мабуть по віки вічні — так близько-близенько радянських теренів, після безпосередно заінтересованих японців і китайців найбільше хвилює росіян, ну й українців. Тоді, коли вся зрештою Европа й Америка зі стриманим віддихом слідкує за подіями в Шанхаю, де перехрещуються їхні і японські інтереси, — весь Радянський Союз і вся еміграція спрямувала зір на сніжні поля Манджурії.

Манджурія — це бастіон контрреволюції. Тим була вона від появи більшовизму. Туди тікали всі, що хотіли оминути „благ“ більшовицького режіму. І тепер, коли появилась можливість для „акції“, у бастіоні заворушились а одночасно заклекотіло в Рад. Союзі. Білоемігранські мешканці Манджурії разом з усією еміграцією готовляться до „хрестоносного походу“ проти більшовизму, рахуючи на поміч Японії, на збройний конфлікт, якого остання швидше чи пізніше не вимине, бо його — якщо буде треба, спровокують самі російські контрреволюціонери. Коли вірити „разоблаченіям“, друкованим у радянській пресі, то японці самі недвозначно бажають війни з більшовиками. Вони плянують — мовляв — напасти при помочі білогвардійців і захопити береги Амуру від Миколаївська до Владивостоку. Ролі в цьому мали б бути поділені: контрреволюціонери малиб напасти на сході, а японці на Забайкалля; вже позначені дивізіонери, ріжні генерали Мясоєдови, Мудриніни і т. д., а „главнокомандуючим“ білогвардійців має бути ген. Кузьмин.

Під враженням тих вісток почались дипльоматичні „демарші“, виміни нот і думок між Караханом і японським послом Хірото, які від 26. лютого із подразненого тону перейшли в горячковий. І як „гідна відповідь“ погрозам пішло по всьому Союзі формування „красних партизанів“, загуділи на вулицях сибірських міст протияпонські і протиемігрантські демонстранти, в Хабаровську навіть при участи самого червоного генерала Бліхера. „Ми розібемо морду всякому, хто осмілиться напасти на радянські границі“ — передає вульгарно слова відозви Ворошилова до армії репрезентант „червоних партизанів“ у Хабаровську. „Закидаємо японців шапками!“ — кричить самопевно другий партизан до зібраної юрби демонстрантів...

І йдуть горячкові формування добровольців, там червоних, а в Манджурії і по европейських центрах російської еміграції — білих.

III.

Не відстають і „наші“, — бодай такі реляції появляються в европейській пресі. Ні — це вже не реляції, а просто ревеляції. Ось „Дайтшер Дінст“ опублікував сензаційну вістку — яку за нею подає АТЕ, — що мовляв б. український посол (УНР) у Берліні проф. Смаль-Стоцький виїхав у Софію для конференції з визначними офіцирами української армії. Темою тих розмов має бути нібито організований виступ українців на Дал. Сході, куди має намір виїхати окрема делегація, щоби вступити в переговори з японським урядом у справі формування протибільшовицької української армії в Манджурії.

Хоч ця вістка по своїй суті сензаційна, то годі перечити, що й серед українців чимало таких, що думають про інтервенцію. Сусідство з Манджурією Зеленого Клина, зясовувані вже нами недавні „проукраїнські“ настрої в деяких японських колах, як теж надії на недалеку „останню годину“ більшовизму — ось почва, на якій квітнуть надії, на близьку перемогу. Еміграція все живе надіями та ілюзіями. Це еліксір її життя.

В. Север.

✝

Д-Р РОМАН КОВШЕВИЧ

сотник У. Г. А., дійсний член Наук. Т-ва ім Шевченка ем. радник Суду, адвокат у Богородчанах і професор Духовної Академії у Львові,

упокоївся в Бозі, принявши Найсв. Тайни, дня 3. березня 1932 р. в 59 році життя.

Похорон відбудеться в суботу, дня 5. березня п. р. в год. 3. попол. з дому жалоби при вул. Вишнянського 12 на Личаківський цвинтар.

На цей сумний обряд запрошує Свояків і Знайомих

Жінка і син.

Середне шкільництво у новому законодавстві.

(Промова посолки М. Рудницької, виголошена на пленумі сойму, 26. лютого 1932 в часі дискусії над законопроектом про устрій шкільництва. — Переклад зі соймової стенограми).

Щодо реформи середнього шкільництва, зокрема середнього загальноосвітнього шкільництва, то противимося категорично скасуванню перших двох кляс гімназії та поділові середньої школи на 4-клясову гімназію і 2-клясовий ліцей. Противимося цьому поперше тому, що цього роду перебудова середньої школи погрожує нашому станові посідання. Для нас вона є рівнозначна з втратою двох перших кляс гімназії без ніякої рекомпензати. 8-літні українські державні гімназії, яких ледви 5 заховалося з австрійських часів, будуть перетворені на 6-літні школи, а може лиш на 4-літні. Другий щабель середньої школи, т. зв. ліцей, не буде послідовним продовженням першого щабля, а тому ліцеїв буде менше, ніж гімназій. Вони будуть імовірно організовані лише в більших містах, один ліцей на кілька гімназій. В офіційних коментарах до закону говориться про те зовсім щиро, що на кілька гімназій буде потрібний тільки один ліцей. Таким робом українські середні школи стоять перед безпосередньою ліквідацією, а замість скасованих двох перших і евентуально також двох найвищих кляс українське громадянство нічого не дістане.

Те саме відноситься також до заведень, що підготовляють на вчителів вселюдних шкіл. І
тут тратимо наш скромний стан посідання. За-
конопроект вводить замість дотеперішніх 5-літ-
них учительських семинарій, 3-літні педагогічні
ліцеї або 2-літні т. зв. педагогії. Українське гро-
мадянство має лише 2 державні семинарії, одну
у Львові, другу в Перемишлі, обі жіночі. Що-
правда, оба ці заведення перемінені „iure cadu-
co“ перед кількома літами з українських на
утраквістичні, але з обох тих семинарій кори-
стає виключно молодь українська і це є одинокі
дві державні школи середнього типу, призначені
для дівчат української національности. В най-
ближчому шкільному році будуть в них — по думці закону (§ 53, точка 3) — скасовані перші курси. Льогічним вислідом поставлення заведень для виховання вчителів на гімназійній або ліцеальній підбудові повинно бути креування державних українських дівочих гімназій — рівночасно з ліквідацією перших курсів дотеперішніх українських учительських семинарій. Одначе закон нічого про це не говорить і таким чином жіноча українська молодь буде позбавлена навіть тих двох середніх заведень, які їй держава досі давала.

Рівночасно з ліквідацією двох найнижчих гімназійних кляс та переміною 5-літніх учительських семинарій на 3-, зглядно 2-літні, стануть перед загрозою редукції учителі українці, які вчать по українських середніх школах. Не надіємося, що міністерство освіти буде журитися їх забезпеченням.

Втрата дотеперішнього національного стану посідання це одна, але може не найважніша причина, яка примушує нас поборювати предложений закон, як небезпечний для української людности. Криються в ньому для нас ще грізніші небезпеки.

Маю на думці спосіб злуки школи вселюдної зі середньою. Отже цей звязок вселюдної школи з середньою — по думці закону — є цього роду, що під фарисейським гаслом єдности шкільництва і демократизації школи ставить сільській молоді прямо непоборимі перепони в переході до гімназії. Закон творить перешкоду в доповненні інтелігенції селянським елементом, що для нас є рівнозначне з погрозою втрати взагалі допливу інтелігенції. Для нас, для українського народу, наслідком питомої нам суспільної структури, є це питання величезної ваги. Українці — це нація селянська, коло 90 відсотків нашого населення — це селяни. В ми-

нулих віках, коли вищі верстви відпали від нації, сполячилися або змосковщилися та пішли на службу чужих інтересів, збагачували своєю працею чужі культури, тоді лише українська народня маса остала вірна мові й традиції своїх прeдків. З українського селянського народу вийшли перші піонїри національного відродження, ще й сьогодні наша інтелігенція це здебільша інтелігенція першої—другої генерації. В українській народній масі ціла наша надія на кращу майбутність. Село відграє в наших еманципаційних, національно-творчих змаганнях без порівнання більшу ролю, ніж у інших націй. І саме цьому українському селу шкільний закон ставить величезні труднощі при здобуванні вищого щабля освіти. Щоби дістатися до гімназії, треба буде по думці законопроекту, скінчити вселюдну школу другого ступня, себто 6 кляс. Державної української 6-клясової школи не маємо взагалі ніодної, а тільки 3 школи 7-клясові (у Львові, в Перемишлі і в Коломиї). Наше село має майже без вийнятку школу одно- або двоклясову. Щоби з такої школи передістатися до гімназії, сільська молодь мусіла би в містечку скінчити дволітний другий ступінь вселюдної школи; але там вона не найде місця — тому, що пяту і шесту клясу вселюдної вище зорганізованої школи заповнять молодші річники тої самої школи.

Для нас питання відношення вселюдної школи до гімназії ніколи не мало суспільного, клясового характеру тому, що українські гімназії ніколи не мали в нас прикмети школи станової, призначеної для упривілеєних верств. Навпаки, наші гімназії мали характер наскрізь демократичний, були це правдиві мужицькі гімназії. Тому можемо глядіти на це питання відношення вселюдної школи до середної без всяких станових упереджень наскрізь річево і тому з чисто річевих оглядів мусимо категорично протиставитися такій розвязці цього питання, яку подає законопроект.

Ще важче буде сільській молоді передістатися до заведень, які підготовляють учителів, себто до педагогічних ліцеїв та до педагогій. Який буде цього вислід? Коли природним вихователем українського села повинен бути учитель українець, що сам мужицького походження, то його місце займе вчитель, чужий дітворі як під оглядом національним, так і суспільного середовища.

Таким чином, унеможливлюючи селянській українській молоді доступ до гімназій, шкільний закон сповнює заповідь п. міністра внутрішніх справ, який у своїй деклярації з дня 16. січня ц. р. заповів боротьбу з мнимою гіперпродукцією української інтелігенції, як з „небажаним" явищем. Я не сумніваюся, що українська інтелігенція є явищем немилим і небажаним для уряду і його намірів супроти нас. Одначе мушу відперти твердження п. міністра внутрішніх справ про гіперпродукцію української інтелігенції. Мушу ствердити, що в нашій суспільности не то нема надміру, але навпаки, як в кожній молодій нації, є недостача інтелігенції. Колиб на українських землях, які входять у границі польської держави, мав бути зреалізований основний постулят кожної культурної людської громади, що вчитель, судя і урядник повинні бути членами цеї самої нації, що громадянство, серед якого вони працюють, себто як ті, кого вони навчають, судять, чи ким правлять, тоді показалось би, скільки тисяч інтелігенції нам недостає. Позволю собі навести деякі статистичні дати на доказ, як мало маємо молоді в середніх і вищих школах. У шк. р. 1928/29 на загальне число 43.249 студентів високих шкіл, було 1.977 греко-католиків і 784 православних. Коли візьмемо під увагу, що між православними є також білоруси і росіяни, то число українців, що студіюють на польських університетах, можна приняти округло на 2.500. У середніх школах на загальне число 229.194 молоді було тільки 8.615 греко-католиків і 5.764 православних. Ці цифри є жахливі. Вони говорять, що число української молоді, яка студіює в середньому і вищому шкільництві, дає лише 5 відсотків загалу студіюючої молоді в польській державі, тоді коли українське населення дає 20 відсотків загалу населення. Цей стан погіршується на жаль з року на рік і погіршиться значно, коли увійде в життя нещасний закон.

І те все, прошу панства, робиться під гаслом здійснювання единої школи. Не потрéбую хіба нікого впевнювати що українське громадянство, як громадянство наскрізь демократичне, є приклонником ідеї єдности шкільництва, в її правдивому значінні. Ми є безумовними приклонниками засади „відкритого шляху для спосібних". Одначе те, що з цієї засади зробив проект про перебудову шкільництва, мусимо назвати маячінням, блефом, облудою. За основний фундамент цілої будівлі шкільництва, за основний щабель „шкільної драбини", який уможливлює перехід до шкіл інших типів, проект приймає вселюдну школу другого ступня, яка є виключно школою міста, а не села, яка для величезної більшости дітвори взагалі недоступна. І на цій неістнуючій шестиклясовій школі законопроект будує цілу будівлю шкільництва. Середню школу він базує не на фактичнім стані і рівні вселюдних шкіл, але на чомусь, що є замком на леді, що є фікцією, що в найкращому випадку є наміром на дуже далеку майбутність.

З тих причин при теперішніх умовинах ліквідація двох найнижчих гімназійних кляс є запереченням принципу демократизації шкільництва, а не його реалізацією.

——o——

ЗАКАРПАТТЯ.

Українці й автономія Закарпаття.

Як нашим читачам уже відомо, в Ужгороді появляється віднедавна незалежний суспільно-політичний часопис „Українське Слово", якого відповідальним редактором є д-р Мих. Бращайко. В першому числі того часопису була поміщена стаття під заголовком „На тему автономії Підкарпаття", яка викликала широкий відгомін не тільки в місцевій, але й у столичній чеській та мадярській пресі. В згаданій статті писалося м. ін.: „Ми за автономією, але не за автономією галицьких русотяпських недобитків, російських емігрантів та наших недоучків. Автономії них людців нам не треба... Нам треба дійсної автономії народньої на чолі з нашими людьми". Крім цього стаття підчеркувала, що закарпатські українці і тоді не бояться автономії, колиб вона переходово дісталася в руки противного табору, бож українське населення має вже стільки сили, щоби ставити опір усяким денаціоналізаційним змаганням. Проти цього становища українців виступають дуже різко мадяри й русофіли, бо при нинішній констеляції сил на Закарпатті владу — на випадок негайного здійснення автономії — захопилиб саме мадяри до спілки з москвофілами.

З діяльности Краєвого Учительського Хору.

Загальні Збори Краєвого Хору підкарпатського учительства відбулися дня 12. лютого в Ужгороді. Зі звіту секретаря видно, що ця молода організація в р. 1931 виказала живу працю. Дала 15 самостійних концертів і один виступ в ріжних містах Підкарпаття, на Словаччині і в Чехії. Всіх членів співачок і співаків має 60. Дириґентом від заложення хору є проф. Олекса Приходько і його мистецькій праці можна дякувати, що Краєвий Хор здобув вже собі добре імя в цілій чсл. республиці. Новий виділ: голова А. Штефан, заступники голови: Й. Пешіна і Ю. Ревай, дириґент: О. Приходько, секретар: Б. Мартинович, скарбник: Ю. Зейкань, господар: І. Дюлай, адміністратор: Ст. Куцин і А. Куруц, виділові: п-ні Ліхтенштайнова і В. Кнітшл, контрольори: М. Ленчур і Ф. Шимановський.

Електрика в наших селах.

З кінцем р. 1931 такі українські села Підкарпаття мали електричне освітлення: Свалява, Середне, Чинадієво, Підгоряни, Розвигово, Підманастир, Паланок, Підгород, Страбичово, Горонда, Лучки, Жнятино, Село Солотвина, Ясіня, Волове, Перечин. В цих селах і в кількох мадярських селах заведено електричне світло в р. 1930 і 1931.

Одинокий спосіб зорганізовано нести поміч українським інвалідам це стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. — Річна вкладка 6 зол. або місячно 50 сот.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. БЕРЕЗНЯ 1932.

Д-Р ІВАН КОПАЧ.

Пойорданські рефлексії.

Від 1910 р. беру участь у нашім Йорданськім Святі у Львові як представник суспільства. І вже цілих отих 22 літ все смутить мене і пригноблює одно, а саме недостача належного культурного порядку серед мас нашого народу при тій такій величавій релігійній відправі, особливо при виході людей з церкви, далі підчас походу народу улицею на ринок під криницю з водою, а вже найбільше при відході духовенства від криниці після посвячення води. Бо чиж то не образа Бога і всякого людського достоїнства, як люди мов та безрозумна тварина глотяться і потручують себе взаїмно, навіть на духовенство у церковних ризах, а при криниці навіть бються та роздирають собі взаїмно одіж серед зойків і криків, що викликує у чужинних приглядачів тільки погорду, мовляв: „А то дурне гоє! А то даїч! А то кабани!"

Правда, за австрійських часів була завсіди на нашім Йордані, для порядку і для паради, військова асиста. І моглаб вона мабуть і тепер бути у нас, у Львові, коли, як дочуваємо, була от наприклад у Станиславові. Та признаюся, що я був завсіди рішучим противником такої чисто зовнішної послуги війська для релігії, хоч би то було навіть військо якогось „монарха з Божої ласки". Військо як найважніший чинник дочасної державної сили і релігія як духова служба вічному Богу — два такі могутні, а такі дуже ріжні від себе круги тут на землі, що на мою думку ніколи не повинні виступати супроти себе тільки як принагідна послуга одна для другої, бо як то бачимо з історії людства, не виходить остаточно на добро ані одному ані другому. Для жовнірів греко-католиків і православних може і повинен бути також військовий Йордан. Але тоді там удержує собі порядок військо само для себе, а не для якихсь там „цивілів", на яких гордому синови Марса нераз і дивитися гидко.

Релігія як служба вічному Богу не повинна, на мій погляд, під ніяким оглядом і в ніякім разі ставати немов би співучасницею калітств нещасного людства. Томуто й церква як громадська інституція релігійного культу для Бога зробить добре, якщо збереже яко мога якнайбільшу самостійність і незалежність від таких чинників, для яких релігія через свою велику суґестивну силу може навіть у найліпшім разі є тільки засобом політики. Для церкви вже раз сказали і зовсім певно нераз повторять думку: „Не місцеантур сакра профаніс!" І тому ясно, що відповідний порядок при богослуженнях повинні удержувати таки самі вірні учасники богослуження.

Наша церква є суспільством, а саме зорґанізованою громадою вірних для удержування та плекання релігійного культу. Вийшла вона із старої жидівської синагоги; грецьке слово „син-агоґе" значить власне „зводини", сходини", а подібне значіння має теж друге грецьке слово „ек-клезія", що й стало відтак постійним технічним висловом на означення християнської церкви також у латинській мові, полишивши назву „синагога" жидам аж до нинішнього дня. Хтож має дбати про порядок у нашій церкві? Очевидно той, хто є компетентний до того. На мій погляд, передовсім сам парох, а з ним церковний комітет чи там церковне брацтво, як представництво цілої громади вірних. Виринає тепер питання, кого із вірних покликати до подрібного технічного виконання дотичних розпорядків. Щоби вгамувати лад серед великих мас народу, треба впорядчиків не тільки із великим хистом, але також із фізичною силою, бо — на жаль — іноді і без неї не можна обійтися, особливо супроти людей злої волі. З того виходить, що т. зв. кордону не можуть і не повинні творити ані немічні старці ані недоросла молодіж, хочби й у пластових одностроях і з пластовими палицями. Можуть і повинні творити його тільки зовсім дорослі та міцні мущини. Ми, Богу дякувати, маємо досить таких мущин: є студенти Високих Шкіл, є Луги та Соколи, є ріжні Уєки та Дектарі, є Орґанізація Українців міста Львова і т. д.

Очевидно, одностроєні Соколи і Пластуни можуть і навіть повинні брати участь у всенароднім святі, але в такім разі корпоративно, і то на призначених їм відповідних місцях, де своєю появою і поставою могли би служити незорганізованим масам народу добрим і наглядним прикладом гарного ладу, а також зразком пієтизму для рідної культури.

Наш церковний т. зв. чин великого водосвяття є — очевидно — історичним культурним витвором і повстав кількасот літ після Христа, хоч я і не знаю, де і коли саме. У всякім разі сам Йоан Предтеча хрестив Ісуса Христа в Йордані без такої відправи, ба навіть виразно сказав до тих, що прийшли до нього хреститися: „Я хрещу вас отсе водою на покаяння; але Той, що іде за мною, дужчий від мене: я не годен і обуви Його понести: Він буде хрестити вас Духом Святим і огнем". Так читаємо й євангелиста Матея, а подібно також у євангелиста Луки. Два другі євангелисти Марко і Йоан, говорять уже тільки про хрещення Духом Святим, а зовсім не згадують про хрещення огнем, яке й так у Матея та Луки згадане тільки символічно як запорука [illegible] го та немилосерного винищення непокаяних і закаменілих грішників при близькім уже приході Месії, якого тоді твердо надіялися дуже багато жидів

Діймаюча поразка японців.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 29. лютого 1932.

Чутки ходять пошептом цього пополудня серед журналістів, що британський уряд має намір предложити Раді Союзу Народів, щоби відложила на пізніший час, скликаний на 3. березня загальний збір Союзу, який має на черзі своїх нарад справу японсько-китайського спору, тобто справу японського нападу на країну, яка видавалась напасникам безборонною. Британський уряд, мовляв, радить відложити згаданий збір, щоб оськак залишити йому свобідний час для полагоди японсько-китайського спору при допомозі англійського посередництва. Цим предложенням займається, мовляв, саме в цій хвилі „Рада Дванацяти“ (так називають тут Раду Союзу, в якій не беруть участи спірні сторони, себто в даному разі представники Японії й Китаю); засідання — це тайна. Та раптом повідомляють, що на 6 годину призначено засідання прилюдне: до 6-ої недалеко — поживемо, побачимо.

Півтора години пізніше вертаємось із засідання Ради і далі пишемо.

Вище наведена чутка в головному потвердилася. Засідання Ради було присвячене виключно тільки японсько-китайській справі; від британського уряду сер Джон Саймон заявив, що адмірал британської ескадри в Шангаю запросив на свій корабель команди обох воюючих армій і предложив їм перервати битву та одночасно, точно означеними етапами відтягнути оба війська взад, китайське в глибину країни, а японське на кораблі тай „в свояси“; обі команди це предложення приняли і переслали його до оконечного рішення своїм урядам, і річ, так сказати, певна, що уряди британське предложення приймуть.

Таким чином японсько-китайський спір був би полагоджений — принаймні щодо Шангаю, бо полагода манджурського питання ще жде своєї черги.

Що китайська команда відразу приняла британське посередництво, цьому дива нема. Бо китайська — нині вже славна на весь світ — 19-а армія тільки й тому наблизилася під Шангай, щоби відти усунути японські експедиційні сили. Але що японська команда після цілої низки гордовитих заяв і погроз вчора раптом виявилася такою примиримою і що згодилася забратися геть — факт цей оцінюють тут загально, і в колах пресових і делеґаційних, як прикру поразку японського війська і японської політики. Присутній в нашій пресовій салі вищий штабовий офіцер одної з великих держав, учасник великої війни, подає нам з військового становища розвязку загадки японської поразки. Японці, каже він, при своїй безперечній технічній перевазі над китайцями, перечислилися щодо математичної певности своєї громової перемоги над китайськими „бандитами“; не дописала передовсім японська тактика; вона досі основана на тих самих засадах, які дали були японцям перемогу над росіянами і якими російські війська були заскочені; одначе від того часу відносини змінилися і у великій війні, особливо під її кінець німцям вдалося створити і удосконалити нову оборонну тактику: „гнізда скорострілів“, розміщених і замаскованих на широких теренах, виявилися просто катастрофальними для всякого наступу піхоти; показалося, що кільканацять або кількадесять очайдушних і на все готових скорострільчиків може припинити похід цілих дивізій і зломити в засновку всякий піхотинний наступ так довго, поки безмірно важким і коштовним ураґанним вогнем артилерія не вибє до ноги всіх скорострільчиків, яких зрештою щораз нові можуть заступити. Німецькі й совітські офіцери, що пристали на службу в китайській піхоті, (подібно, як американські в китайському летунстві) привчили китайців до цієї тактики, а результати її швидко почула на свою шкоду японська піхота. При всій безприкладній хоробрости японських військ їх наступи один за одним заломлювалися під косою китайських скорострілів, і така сама доля стрічала щораз то нові підмоги, які присилали з Японії. Прийшлося розпутувати страшні канонади, але від них останніх великої шкоди скорострільчикам не було; від канонад гинули тисячки китайської людности, розсипувалися в руїну цілі дільниці і — це може головне — щораз більше роздражнювалися присутні там американські і британські вояки, офіцири, урядовці, купці, журналісти. Прийшлося японцям наслідком цього сховати честь у кишені, призабути бундючні заяви й погрози тай — згодитися опорожнити Шангай.

Значіння цієї події дуже велике, а над деякими „науками“, які з неї можна вивести, треба буде застановитися й нашому читачеві.

С. З.

у Палестині. То видно виразно з дальших слів Матея (3, 12): „В руці у Нього лопата і Він очистить тік свій і збере пшеницю свою до комори, а полову спалить огнем невгасимим“. Очевидно, тут маємо натяк на сподіваний і дуже близький уже, по думці автора, страшний суд Месії над тими людьми, яких він застане на землі при своїм приході між них.

Отже питаю: 1) Чи не булоби добре у неділю перед Йорданом поучити людей по всіх церквах на проповіди, що сила освяченої води лежить не у саміjже воді (бож її хемічний склад і фізичний характер через освячення прецінь не зміняються!), тільки у побожнім настрою душі вірних — так, як то вже й один старозавітний псальмопівець з притиском зазначив: „Жертва Богу дух сокрушен“.

2) Чи не було би добре скоротити теперішню відправу т. зв. великого водосвятія так, щоби не тревала довше над яких 20 до 30 мінут? Розуміється, я зовсім не думаю і не хочу тим оспорювати чи обнижувати вартости дотичних богослужебних текстів; але хтож нині в XX. віці та нераз ще й при 20 до 30 степенях морозу має у нас легку змогу та охоту вислухувати довжезних старозавітних т. зв. паремей, яких і так ніхто із звичайних громадян, не маючи дотичних текстів перед очима, зовсім не розуміє?

Думаю, що одно і друге бажання можна легко сповнити, і то саме у звязку з реформою нашого церковного календаря, з редукцією числа наших свят і з деякими ще й іншими реформами нашого церковного культу (впр. нашого церковного співу), які вже аж надто дозріли, як то видно також із цілої низки дотичних статтей у „Ділі“, „Новім Часі“ та „Новій Зорі“.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Політичне „вірую“ пілсудчиків.

„Звйонзек Орла Бялеґо“, ідейний керманич санаційного табору та його завдання.

Центральний орґан ендеків „Ґазета Варшавска“ (ч. 69, з 3. березня 1932) принесла ревеляційну статтю під назвою „Боєва декларація пілсудчиків“ про політичні завдання санаційного табору. Зі статті довідуємося, що ідейну керму санаційного табору держить у своїх руках таємна орґанізація, що має назву „Звйонзек Орла Бялеґо“. Недавно ця орґанізація сформулувала свою „ідейну декларацію“ та доручила її своїм членам у формі інструкції ч. 3. Декларація має історіософічний вступ, у якому марш. Пілсудського порівнюють м. і. зі Стефаном Баторим. У першому параґрафі декларації стоїть: „§ 1. Наше гасло: державна нація понад усе“.

У 8-му параґрафі читаємо: „Доки стан здоровля і сил марш. Пілсудського позволяє йому кермувати справами (заґалненями) держави і народу, ми, як зорґанізована свідома суспільно-політична сила стоїмо до його повної диспозиції, працюючи в напрямі, який він вказав польському народові“.

Параґраф 9-тий каже ось що: „Одним з найважніших наших завдань є утворення свідомої, суцільної сили, здатної до негайного опанування ситуації та недопущення до громадянської (домашньої) війни, або до внутрішнього розпорошення наслідком конкуренцій за владу: клік, мафій і необґрунтованих особистих амбіцій“.

Про виховання молоді читаємо в § 11 інструкції таке: „Ми свідомі, що наша орґанізація мусить усіми силами прямувати до того, щоби в Польщі витворити умовини, які сприялиб уповні вихованню нового покоління громадян у нашому дусі, навіть колиб для цього треба було покористуватись виїмковими засобами“.

Подаємо це за ендецьким орґаном, бо про ті справи мусимо знати дещо і ми.

Японці здобули Ву-сун.

ПАРИЖ, 4. III. ПАТ. На основі інформацій французької преси японські відділи дісталися майже всюди до визначеного кордону. В кількох точках з оглядів стратеґічних переступили його, деінде ще його не осягнули. Підчас дальшого переслідування вчора прийшло до більших боїв. Біля Ву-сун, якого фортифікацій китайські війська не залишили, йшов вранці завзятий бій. Японські кораблі й літаки сильно атакували фортифікації, після чого 400 стрільців і моряків висіло в північній частині форту, а одночасно на півдні малі панцирники висадили 300 моряків. Фортифікації, взяті в два огні, в год. 9. вранці дісталися в японські руки. Однак китайській залозі вдалося вирватися і добитися до відділів китайської армії.

Китайці хотять битися до останньої краплі крови.

ПАРИЖ, 4. III. ПАТ. Приходять вісти, на основі яких не можна сказати про китайську 19-у армію, що вона відступає в порядку. То певне, що вона не кинула зброї та що вояки не граблять і не розбігаються. Ген. Тсі заявив: присягаємо вести дальшу боротьбу аж до останньої краплі крови й не оставитись під одним небом з японцями.

За океаном.

Українська маніфестація в честь Юрія Вашинґтона у столиці Злучених Держав.

Ню Йорк, 13. лютого 1932.

Виконуючи ухвалу делеґатів українських товариств з дня 3. січня ц. р., школа українського національного танку Василя Авраменка розпочала підготовку до величавого святкування памяти Юрія Вашинґтона по цілій Америці з нагоди 200-літніх роковин його народження. Хоч з початку заносилося на те, що низка українських маніфестацій розпічнеться з Ню Йорку, то обставини так зложилися, що головну маніфестацію треба зробити в столиці Злучених Держав, у місті Вашинґтоні.

Головний Американський Комітет для вшанування 200-ліття Юрія Вашинґтона з осідком у місті Вашинґтоні вже давно виготовив пляни для цілої низки патріотичних маніфестацій і тому українська маніфестація мусить приноровитися до уложеного пляну. Українська делеґація, яка виїхала минулого тижня, в середу 11. лютого, до столиці Злучених Держав, щоби поробити заходи в цій справі, мала обмежений час і способи ділання, а проте вдалося їй вповні осягнути свою ціль. Відповідні урядові чинники дали дозвіл на прилюдну українську маніфестацію в Лісвім Театрі — „Силван Тієйтр“ — під отвертим небом перед памятником, славним обеліском („шефт“) Юрія Вашинґтона, в неділю 1-го травня 1932 р., отже на самий український Великдень, в годині 3-ій пополудні. Вечором того самого дня відбудеться в найбільшій публичній галі столиці, у „Вашинґтон Одиторіюм“, українська вистава в честь Юрія Вашинґтона. Саля містить понад 6.000 людей.

В обох виступах — пополудні й вечором — бере участь проф. Олександер Кошиць зі своїм новозорганізованим Українським Хором і артист Василь Авраменко з Українським Балетом, зложеним приблизно з 300 танцюристів. Національний Комітет і Дистриктовий Комітет (Колюмбійський) дали делеґації, зложеній з п. І. Ф. Ля Салля, голови Републиканської Орґанізації Чужинецьких Ґруп стейту Ню Йорк, артиста Василя Авраменка і д-ра С. Демидчука, запевнення, що допоможуть українському святові всіми способами, якими вони орудують, включаючи сюди й розголос у пресі, піддержку поліції і прихильне становище адміністраційної власти Дистрикту Колюмбія, в якому положене місто Вашинґтон.

Е. С.

Цензура приватних листів.

Спростування городського староства у Львові.

До п. Відповідального Редактора часопису „Діло“ у Львові.

У звязку з поміщеною у ч. 42. часопису „Діло“ з дати 26. лютого 1932 статтею п. н. „Цензура приватних листів“, зволить п. редактор на основі § 19. закону з дня 17. XII. 1862 р. Дз. п. п. ч. 6. з 1863 р. видрукувати в найближчому числі повищого часопису слідуюче спростування в ідентичний спосіб щодо місця і друку (черенок) з тим, в який видрукувало повищу статтю:

„Згідно з законом з дня 3. VI 1924 р. про почту, телеграф і телефон, оголошеним у Вістн. Держ. Зак. Р. П. ч. 12. з дня 14. II. 1931, поз. 57, право державної виключности обіймає приймання, пересилку й доручення а) листів і почтових листівок, б) часописів і видавництв, які виходять щонайменше 12 разів у році. На засаді 15. ст. того закону є збережена тайна листів і інших почтових посилок, як телеграм і телефонічних розмов. Вимок творять пачки і листові пересилки, надавані у відчиненому стані, як кореспонденційні листівки і всякого роду пробки, які не користають з охорони почтової тайни, що проте не звільняє почти від зберігання тайни такої кореспонденції супроти приватних осіб. Такі приписи відносяться також до закордонних пачок і листів на основі світових умов і поведінка з такими посилками буває така:

Пачки, які надходять з закордону, підлягають безоглядно всі митній ревізії, а листові пересилки почтові уряди розділюють у присутності митних урядовців і вони вирішують, які листові пересилки мають бути піддані митній ревізії.

На підставі розпоряджень мін. торгу і промислу та фінансів, які находяться у Вістн. Зак. Р. П. з року 1925, ч. 60 поз. 428, у В. З. з р. 1924, ч. 58, поз. 584, ст. 1, у В. З. з 1924, ч. 73, поз. 727, у В. З. з 1924, ч. 80, поз. 777, та у В. З. з року 1923 ч. 105 поз. 845, — митній ревізії підлягають:

а) листові пересилки, зачинені, на яких на адресовій сторінці надавець наліпив наліпку того змісту, що дозволяє відчинити пересилку й піддати її митній ревізії;

б) листові пересилки, відчинені, в яких є предмети, що підлягають митній оплаті, або яких перевіз заборонений;

в) листові пересилки, зачинені, які не відповідають постановам в т. а) та які митні орґани закваліфікували як такі, що підлягають ревізії з огляду на істнуюче підозріння, що вони мають предмети, які підлягають митній оплаті, або яких привіз заборонений.

Для митної відправи листових посилок, названих під а) і б) не є потрібна особиста поява адресатів. Зате до митної відправи посилок, названих під в) кличуть адресатів, які можуть бути присутніми при ревізії посилок, що прийшли до них, чи то мають право надіслати митній управі заяву, що зголжуються на відчинення посилок при митній ревізії в їх неприсутності.

Коли митні орґани найдуть при ревізії листової посилки або пачки предмети богохульного характеру, зневажливі для особистої чести чи національних або релігійних почувань, або предмети, які є заборонені для перевозу з огляду на прилюдну безпеку, тоді по думці припису глядять на такі посилки, що їх не можна доручити.

Якщо такі посилки є книжками, друками й рукописами, писаними азбукою, якої не знають митні урядовці, тоді митні орґани мають обовязок, на підставі розпорядження міністерства фінансів Л. Д. II. 453/II. 24 з дня 18. II. 1924, предявити такі посилки адміністраційній владі I. інстанції або експозитурі, яка рішає, чи посилка має предмети або листи, заборонені для почтового перевозу.

З законного обовязку і згідно з повищими приписами львівські митні орґани дають пресовому референтові львівського городського староства до оцінки закордонні пачки і посилки, які мають друки, означені в точці б) повищих приписів, (себто відчинені листові посилки, які підлягають митній оплаті, або яких перевіз заборонений), отже посилки, які не користають з охорони почтової тайни. Отже не є правдою, що „тутешній цензурі підлягають усі почтові посилки, листи і друки, які звертають на себе увагу чи то розмірами, чи теж особою адресата, чи місцем призначення посилки“. Зате є правдою, що зачинених листів і інших посилок, хоронених почтовою тайною, городське староство не дістає і не цензурує.

Пресовий надзір над закордонними посилками, який приноровлює городське староство, в нічому не нарушує постанов 106 ст. конституції ані теж інших обовязуючих законів. Неправдою є, що наслідком повищої системи пресового надзору є те, що „поручені почтові посилки, всілякі листи і друки, місяцями ніким не нарушені лежать на поліції і або цілком пропадають, або дістаються до адресатів, утративши цілком свою актуальність, або теж лише завдяки якомусь випадкові доходять до своєї мети, добуті особисто адресатами, які тратять свій час на хождєнія по мукам, по ріжних достойниках, у пошуканці за своєю власністю“.

Зате є правдою, що почтові пересилки, які надсилають митні орґани, городське староство полагоджує по черзі, як вони впливають, а маючи широку евіденцію друків, відомі друки, або ті, які конфіскаті не підлягають, звільнює, віддаючи адресатам, а затримує лише підозрілі друки й ті, які підлягають конфіскаті. В той спосіб в часі від 1. січня 1932 року до дня 26. лютого ц. р. звільнено з пресового надзору і віддано адресатам ок. 400 почтових пересилок.

Однак зваживши, що 90 відс. почтових пересилок творять друки, які масово присилають під адресою ріжних українських (в оригіналі „руских“. — Прим. Ред.) установ з Рад. Росії, які здебільша з огляду на свій протидержавний зміст мусять підлягати конфіскаті, є річю ясною, що ті пересилки не можуть бути звільнені від руки, лише мусять раньше перейти крізь суховий розгляд і з часом не пропадають, лише бувають конфісковані нераз у цілості. Про доконану конфіскату повідомляють почтово-митну управу, яка повідомляє про це надавця. Наукові речі й манускрипти, наскільки вони у свому змісті не мають каригідних познак, звільнять на просьбу сторін поза чергою.

Вкінці не є правдою, „що від деякого часу не доходять до редакцій і наукових бібліотек часописи з Рад. Росії та Америки, а після рекламацій виявилося, що експедиція тих ґазет функціонує правильно і що самі часописи правильно доходять до Львова, де попадають до цензури“. Зате правдою є, що часописи, які надходять під адресою редакцій і наукових бібліотек з Рад. Росії і Америки, мають здебільша відібраний почтовий дебіт і тому, згідно з приписами, з місця підлягають конфіскаті.

Городський староста
ҐАЛЛЯС.

*

Від Редакції: Докладну аналізу повищого спростування з ілюстрацією деяких фактів — подамо у завтрішньому числі.

Відступ китайців.

Чи прийде вже кінець шангайських боїв?

Після завзятих жорстоких боїв наступ японців увінчався таки успіхом. Китайці почали відступати на всіх фронтах. На відтинку Вузунґ-Кіянван всі позиції вже цілком залишені, на фронті передмістя Чапей залишилися лише частина для охорони війська, які мають відступати залізницею у напрямку Нанкіну. Китайський головнокомандуючий ген. Тсай-Тінґ-Кай заявив, що він наказав відступ на всіх фронтах тому, що вичалення 11-ої японської дивізії над рікою Янґ-Тсе, яких 25 клм. на захід від форту Вузунґу, загрозило всім китайським лініям. Рішено зайняти нову оборонну лінію, саме на границі 20-кільометрової полоси довкола Шангаю.

Як відомо, японське мін-ство закордонних справ офіціяльно заявило, що не може прийти одночасне звільнення Шангаю і японцями і китайцями, але що Японія готова розпочати відсилку військ до батьківщини тоді, коли китайці раньше відступлять. Цю заяву складено напередодні відступу китайської армії і тепер питання у тому, чи японці дотримають обітницю.

Правда, китайська армія не є побита й японцям не вдався їх плян окруження китайських військ. Але з другого боку такий стан задоволняє всетаки престіж обох сторін: одна сторона може хвалитися, що вона відступила добровільно не побіджена, а друга, що китайці таки мусіли залишити спірну 20-кільометрову полосу. Тому момент є корисний для припинення дальших боїв і пересунення конфлікту у площину мирової конференції.

Дрібні вістки.

Фашистівські орґанізації молоді начисляють 2 міліони осіб, значить, в порівнанні з минулим роком зросли на 700 тисяч.

В Бурманській провінції в Індіях із 24 обвинувачених в протестаційній акції засуджено 8 осіб на кару смерти, 12 на досмертну вязницю і 4 на 5-літню вязницю.

—o—

Останні вісти

ПОВНОВЛАСТИ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ.

У пятницю вплинув до сойму ухвалений радою міністрів проект закону про повновласти для президента Польщі. Закон уповажнює президента видавати декрети зі силою законів, коли сойм є зачинений аж до найближчої звич. сесії. Проект обіймає господарські фінансові й адміністраційні справи та суспільні чинитьби. З декретування вилучене накладання нових податків, настановлювання монополів, збут і заміна держ. посілостей наскільки вартість їх переступає 100.000 зол., зміна виб. ординації, самоврядний устрій й ординація до самоврядування, шкільні та мовні закони й подружий закон. Повновласти обіймають теж справи, звязані з організацією адміністрації прилюдної служби, при чому в цьому часі президент могтиме видавати розпорядки до кінця 1934 р. На основі того декрету президент могтиме лучити, ділити та касувати ділянку їх ділання, управильнювати організаційні принципи, прикмети інстанцій. Могтиме переводити адм. поділ і т. д.

Закон має ухвалити сойм і сенат і обовязуватиме від дня оголошення.

Сойм замкнуть?

Є чутки, що в звязку з повновластями для президента небаром замкнуть соймову сесію. Тому сойм не могтиме полагодити закону про сусп. обезпечення. Проект закону про сусп. обезпечення полагодив би президент шляхом декрету.

З КОМІСІЇ ПОСОЛЬСЬКОЇ НЕЗАЙМАНОСТИ.

Видали посла судові.

Соймова комісія посольської незайманости ухвалила видати судові пос. Бродацького (Стр. Люд.). Опісля розглядали соціялістичне внесення в справі зменшення дієт маршалові сойму. На внесення пос. Сицінського (ББ) ухвалили, щоби соціялістичного внесення не розглядати та приступити до голосування над ним без дискусії. Тому пос. Пужак (ППС) зголосив заяву, що його клюб відкликає своїх представників з комісії, щоби запротестувати проти такого трактування його внесення. Після тієї заяви соціялісти вийшли зі салі. В голосуванні соц. внесення відкинули.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ПОЛЬЩІ.

У Варшаві радила центр. комісія професійних союзів. Обговорювали проекти законів, що що їх уряд предложив у суспільних справах. Комісія ствердила, що ті проекти звужують сусп. законодавство. Тому союзи постановили почати акцію, щоби відбити ті наступи. Як перший засіб ухвалили проголосити генеральний страйк у всій Польщі 16. березня ц. р.

БЮТЬСЯ ЧИ НІ?

ШАНГАЙ. 4. III. ПАТ. Китайські джерела твердять, що йдуть завзяті бої біля Нан-Гсіянь. Японська гол. кватира заперечує цю чутку.

ПІСЛЯ СХОПЛЕННЯ ЛІНДБЕРҐОВОЇ ДИТИНИ.

Поліція в Гопвел арештувала якогось Петсі Орляндо, який пропав був того самого дня, як украли Ліндберґову дитину, а який був у Бруклині під фальшивим назвищем. Поліція відмовляється дати якінебудь пояснення. До мешкання Ліндберга телефонував хтось і питався, чи ті, що схопили дитину, можуть одержати запевнення, що їм нічого не станеться, коли зголосяться. Поліція, яка є в домі Л., шукає того, хто телефонував. Архиеп. Ню Йорку приказав молитися на інтенцію щасливого повороту дитини. В ок. Ню Йорку найшли почт. картку, яка заповідає смерть дитині. Ліндберґова жінка благала через радіо, щоби опришки віддали їй дитину.

Спортові висліди.

УКРАЇНА—А. З. С.

Товариські змагання між „Україною і А. З. С.-ом відбудуться в суботу 5. березня в год. 15.30 на „Світезі".

—o—

Знову наддунайська федерація.

БЕРЛІН. з. III. ПАТ. Інформації французької преси, що премієр Тардіє звернувся до представників Австрії, Мадярщини й Малої Антанти з пропозиціями створити господарську наддунайську федерацію, викликала в німецькій пресі велике занепокоєння. В тій пропозиції берлінські часописи бачуть спробу окружити Німеччину й відірвати від наддунайських держав, особливо Австрії. Правицева „Берл. Берзенцгт." побоюється, що Австрія згодиться приступити до наддунайської федерації й заявує, що зробив ні мецький уряд, щоби запобігти реалізації цього проекту.

—o—

Ситуація у Фінляндії неясна.

ГЕЛЬСІНҐФОРС. з. III. ПАТ. Внутрішна ситуація краю дальше не виявсена. Обі сторони стараються поладнати суперечности мирно, однак військa стоять готові й обовязують виїмкові зарядження. Телеграфічна комунікація припинена, а залізничий і коловий рух піддании строгій контролі. Вся влада сконцентрована в руках президента. Ляпівці стараються зібрати найбільше число власних сил і притягнути на свій бік військо та організацію Сйідекору в націі, що припеволить владу до уступок без ужиття сили.

ГЕЛЬСІНҐФОРС. 4. III. ПАТ. Головне огнище протидержавного руху Ріґімаскі здавлене. Провідники втікли. Телефонічна комунікація із закордоном привернена.

—o—

Китайсько-японський конфлікт у Союзі Народів.

ЖЕНЕВА. з. III. ПАТ. Після промови китайського делегата Єна на надзвичайному засіданні Союзу Народів забрав голос делегат Японії Мацудсіра. Він потвердив, що японські війська дістали приказ припинити бої й залишитися на позиціях, якщо китайці не будуть їх атакувати. Опісля зясував причини шангайського конфлікту, бачучи їх у китайському націоналізмі та бойкотовій акції проти Японії. Мацудсіра заявив про готовість Японії взяти участь в конференції Круглого Стола в Шангаю, однак наперед мусить прийти до перемиря, яке слід зробити тільки на місці. Щодо Манджурії, то на думку Японії ця справа не може бути предметом нарад Союзу.

ЖЕНЕВА. з. III. ПАТ. Президія надзвичайних зборів Союзу відбула сьогодні попол. коротке засідання, на якому рішено утворити головну комісію зборів. Комісія, в якій будуть репрезентовані всі держави, займеться справами, що стоять на дневному порядку, і представить рапорт повним зборам.

—o—

Довкола справи проф. К. Студинського.

КОМУНІКАТ ВИДІЛУ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

Просимо оголосити на сторінках „Діла" слідуючий комунікат Виділу Наукового Товариства ім. Шевченка:

„На засіданні дня 29. лютого ц. р. Виділ НТШ у Львові рішив з огляду на занепокоєння публичної опінії, наче б інцидент голови НТШ з пп. Постолюком, Юрченком та редакцією „Діла" оставав у звязку з діяльністю Наукового Товариства, порадити голові, щоби аж до вияснення справи зложив добровільно урядування в руки заступника голови. Голова проф. д-р К. Студинський згодився на це і передав 1. березня ц. р. урядування в руки д-ра В. Левицького, як заступника голови. Виділ принняв це до відома на засіданні дня 3. березня ц. р.

ЗА ВИДІЛ:

Д-р В. Левицький в. р. *Д-р Р. Цегельський* в. р.

Новинки

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, **вул. Домініканська 4.** 404 4-5

— **Ще одно спростування у справі наклепів на В. Юрченка.** Наша Редакція отримала такого листа з проханням видрукувати його: „У звязку з поміщенням у „Ділі" листом п. Юрченка, вважаю своїм обовязком ствердити перед українським громадянством ті моменти, на які п. Юрченко покликується у справі фотографії К. Поліщука. До цього додаю, що випадок з фотографією був такий дрібничковий, що ніхто з присутніх еміґрантів не надав йому ніякого значіння і не робив з нього ніякого висновку, хіба більшовицькі прихвостні, які використовують кожну дрібничку, щоби скомпромітувати свого противника. Добре пригадую собі, що в розмові про фотографію п. Юрченко „не замарівсь, не поблід і зараз не попращався", а спокійно, як і завжди, розповідав нам всім про події на Радянщині, та про Соловки. Відкидаючи наклепи, свято вірю, як і більшість свідомих українців, що настане той час, коли всі більшовицькі прихвостні будуть „блідну́ти і дріжати" за свої шкури, як їм прийдеться відповідати за свої ганебні вчинки. Львів, 4. III. 1932. — **Дмитро Гонта.**"

— **„До відома редакції рептильки „Сила".** Під цим наголовком робітники друкарні „Бібльос" розіслали до всіх редакцій таку заяву: „У 6-ому числі часопису „Сила" піднялися її редактори боронити справу складачів друкарні-фабрики „Бібльос", що в обороні своєї платні провели були дводневий страйк. Цим хотіла „Сила", граючи, як завжди, на хрипливу дудку оборони працюючих, задемонструвати свою опіку над нами і стати нашим оборонцем. Уважаємо соромом находити назву нашого варстату праці, друкарні „Бібльос", на сторінках того платного юдиними карбованцями часопису та заявляємо редакторам того гадючого часопису, що не бажаємо й випрошуємо собі їх перфідну опіку. Хай вони краще поглянуть туди, звідки йде для їх ідеалізму карбованцева допомога і станугь краще в обороні тих робітників, яких там, у захвалюваному ними робітничому „раї" визискують і де вони гинуть з голоду й нужди. Впевняємо більшовицьких прислужників, що не тільки з кожним посяганням на нашу працю й платню, але навіть на їх опіку, якщо вона трівати буде далі, відповімо так рішуче, як годиться національно-свідомим робітникам-українцям. — 1. III. 1932. — **Робітники друкарні „Бібльос".**

— **Ще про мін. допомогу на господ. школу в Миловані.** Високоповажаний Пане Редакторе! Прошу помістити на сторінках Вашого цінного часопису на спростування п. інж. Брилинського Евгена отсе пояснення: В „Ділі" ч. 46 з 24. II. ц. р. в новинці п. з. „У справі мін. допомоги на господарську школу в Милованні" п. інж. Брилинський спростовує, що я у своїй промові, виголошеній у соймі при бюджеті Мін. Рільн. в дні 8. II. ц. р., заявив, що „школа в Милованні одержує річно підмоги від згаданого Мін. в сумі около 20.000 зол., що не є згідне з дійсним станом і твердить, що згадана допомога ніколи не була така висока і що в бюдж. році 1931/32 одержала всього 4.320 зол. Матеріял про цю допомогу взяв я зі справоздання Найв. Контрольної Палати за рік 1929/30 (бо найраніше тільки за цей рік появилося), в котрім подано: „Підмога Милованню 18.800 зол." Також з інформації, яку я одержав, виходить, що Т-во „Просвіта" у Львові дійсно одержало в р 1929/30 підмогу в сумі 18.800 зол., а саме: на інвестиції 8.000 зол., на школу 10.800 зол., (що небагато відбігає від около 20.000 зол.). Виходячи із бюджетових сум, вставлених на просвітні цілі рільництва, котрі в р. 1929/30—1931/32 менше-більше відповідали тим самим цифрам, а не маючи урядових джерел з останніх двох літ, ужив я слова загальної суми около 20.000 зол. річної допомоги, бо думав, що коли дотичне Міністерство дало в році 1929/30 цю суму, то повинно було дати цю суму і в р. 1930/31 —1931/32, бо мало на ту ціль в тих роках призначену ту саму суму, що в р. 1929/30. Що така сума для Милования в р. 1929/30 була призначена, це правда. Та, на жаль, довідуємося що йно зі спростування, що на рік 1931/32 вплинуло заледви 4.320 зол., що можна було використати при бюджетових дебатах і в соймі і на комісіях. Всеж ліпше довідатися про це пізніше, ніж ніколи і я, як член рільної комісії, вдячний п. інж. Брилинському за спростування, яке Парл. Репрезентація у свій час використає. Бо як Т-во „Просвіта" у Львові до цього часу не дістало від Управи школи в Милованні ані рахунку, ані інформацій, щодо сум за рік 1931/32, одержаних від Мін. Рільн., то не міг їх мати й посол. — З глибоким поважанням **Гр. Тершаковець,** посол.

— **Пригода маршала Пілсудського в Констанці.** Маршал Пілсудський виїхав до Єгипту через Констанцу. З Букарешту прийшла непотверджена вістка, що корабель „Румунія", на якому був Пілсудський, зударився у пристані з грецьким кораблем „Дацією". Підчас зудару корабель

„Румунія" був ушкоджений, марш. Пілсудський мусів покинути корабель і у човні плисти до берега. До Єгипту поїде маршал на чердаку польського вантажного корабля „Немен".

— **Грос виходить на волю.** Як довідуємося, сьогодні вийде на волю за кавцією 500 зол. боксер Грос, арештований у звязку з трагічною смертю свого противника з рінгу п. Годлевського.

— **Що з д-ром Ґаґатком?** У звязку з вісткою про арештування д-ра Ґаґатка у „Ділі" з 1. березня ц. р. одержуємо від нафтового концерну „Малопольска" таке спростування: „Неправда, що нібито, арештований у звязку з розбитою і обкраденою касою нафтового концерну „Малопольска" у Львові, д-р Ґаґатек колинебудь був директором цієї фірми, а правда, що д-р Ґаґатек не був ніколи ані директором, ані яким небудь іншим службовиком товариств, себто спілок, що належать до нафтового концерну „Малопольска". З пошаною". (Два підписи й печатка).

— **Із краєвої хроніки.** В „Европейській гостинниці" у Львові померли несподівано дві жінки: 38-літня М. Поплавська з Волині й 64-літня Ерна Дембіцька. — За вбивство брата засудив львівський суд Івана Якимцева з Трушовиць, добромільського повіту, на 3 роки тюрми. — До львівської лічниці привезли з Янова важко ранену вчительку Марію Качківну. Postрілив її службовик почти Т. Новицький з безнадійного кохання; його арештували. — У Перемишлі напилася йодини „нічна нетля" Ева Ґрін, її перевезли до лічниці. — У мешканні Фелікії Бялковської при вул. Лелевеля 17. у Львові померла Катерина Грабець із Жовкви. — За грабунковий напад засудив суд у Стриї Павла Михаловського на один рік, Огоновського та Дмитрева на два роки тюрми, Борчука (усі з Надієва, долинянського повіту) на 21 місяців тюрми. — В Уличні, дрогобицького повіту, хтось невідомий стрілив крізь вікно мешкання Анни Савчин. Під замітом намаганого вбивства свого суперника арештували Миколу Кушніра. — На 9 літ тюрми засудив чортківський суд Максима Павлика зі Солоного за вбивство жінки.

— **З життя Виленщини.** На Виленщині роблять усякі заходи забезпеки перед весняною повінню. — У Лунинці придержаний стежею К.О.П.-а Клющик ранив важко вистрілом із револьвера поручника Карбовського й утік. Погоня не дала ніякого висліду.

— **Ще про вкраденого синка Ліндберга.** Поки-що не знайшли злочинців, що викрали синка Ліндберга. Поліція веде слідство, щоби виявити прізвища трьох осіб, що прислали Ліндберґові листи з домаганням окупу. Підозрівають, що у справу вмішана б. піступка дитини, яка перебуває тепер у Шотляндії; англійський Скотлянд Ярд пошукує її, щоби перевірити здогади. Ліндберг увійшов уже в переговори зі злочинцями та домагається від поліції, щоби звільнила від своїх стеж усі дороги до його віллі. Злочинцям обіцяв він не лише окуп, але теж безкарність, якщо відладуть йому сина здоровим. Кілька днів перед викраденням маленький Ліндберг був перестуджений; у звязку з тим, усі часописи Злучених Держав видрукували поклик матері вкраденої дитини, щоби злочинці оберігали здоровля 19-місячної дитини. Ця справа стала сензацією Злучених Держав, а рівночасно й справою великої ваги. Поліція взяла собі за вимогу своєї чести викрити злочинців; уся Америка слідкує за її заходами. Президент Гувер приготовляє закон про кару смерти за викрадення людини.

— **У кількох словах.** У Берліні закінчили накручувати фільму „Життя Ґетого". — У Надренії звільнять робітників із копалень. — На Угорщині морози до 20 степ., снігова верства на пів метра.

— **Жидівська республика в Біро-Біджані.** Калінін заявив представникові агенції ЕТА, що коли в Біро-Біджані буде хоч 1500 жидів, там повстане автономна жидівська республика. А щоби це сталося, не треба переваги жидівського населення. Крим є татарською республикою не зважаючи на те, що татарського населення є ледви 25 відсотків. Створення жидівської республики в СРСР (другої з черги!) має велике значіння для міліонів жидів у Рад. Союзі та закордоном, — так впевняє Калінін.

—o—

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

† **Гонората з Косачів Кочиркевич,** вдова по бл. п. о. Андрею, пароху в Вислоку Нижнім, упокоїлася дня 2 березня ц. р. в домі свого сина о. Андрея, пароха в Підлубах к. Яворова, в 98. році життя. Похорони відбудуться 5. березня ц. р. В. Й П.

† **Д-р Роман Ковшевич,** б. адвокат у Солотвині, вислужений радник суду у Львові, б. професор тайного українського університету у Львові, дійсний член Наук. Т-ва ім. Шевченка від 1924 р. (історичної секції), професор Богословської Академії у Львові, б. сотник-суддя У.Г.А., помер у 59. році життя 3. III. в 6. год. рано у Львові в домі при вул. Вислянського ч. 12. В. Й. П.!

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА. (Арештування). В місті Тернополі і тернопільському повіті відбуваються від кількох тижнів численні ревізії й арештування серед молодих сільських хлопців, студентів, тощо. Так 27. м. м. політична поліція арештувала студента прав Йосифа Славинського, службовика П. С. К. Петра Джуса і Фелікса Кордубу. Знов же кілька днів передтим поліція переводила ревізію у свідоміших селян в Купчинцях і Денисові, при чому в Купчинцях арештувала Павла Филиму й відставила його до вязниці окружного суду в Тернополі. Подібні ревізії й арештування відбулися і дальше відбуваються по багатьох селах, тому не диво, що в тернопільській тюрмі перебуває тепер цілий гурт нових політичних вязнів.

—o—

СПОРТ.

Боксерські змагання.

У найближчу неділю 6. березня ц. р. в 12. год. вполудне відбудуться товариські боксерські змагання Лехія — Рекорд у 8-ох вагах. Змагання відбудуться в салі школи ім. Собіського при Замарстинівській вулиці. Будуть боротися найкращі змагуни з обох клюбів. Ціни білетів низькі.

Ґаківкові змагання.

В суботу 5. ц. м. в год. 3.45 грає Погонь з Лехією а в неділю в год. 12 з Чорними. Оба змагання на торі Л. Т. Л.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

МІЖ ДВОМА МОРЯМИ, історія старинного Вавилону. III. Частина світової історії. Ч. 26. „Самоосвіта", 1932.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, Ілюстрований журнал історії та побуту. Р. IV. Ч. 2. Лютий 1932 р. Зміст: Крути, Батько повстанця, Наддністрянці в Тарашанському повіті, Сотник Дмитро Вітовський на Волині, День 16. січня 1918 р., Свідки слави минулого в Белзі, Зі споминів гарматчика, З історії козацької артилерії, Окремий Стрілецький Запорожський Курінь у Галичині.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. III. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., хоч... яєць 4·80.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Субота, 5. III. в год. 4. поп. „Сон літньої ночі".
Субота, 5. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі".
Неділя, 6. III. в год. 3.30 поп. „Тоска".
Неділя, 6. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 5. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра".
Неділя, 6. III. в год. 4. попол. „Роксі".
Неділя, 6. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра".

Кіна.

АПОЛЬО: „Повітреплав Л. А. 3".
КАСІНО: „Трейлер Гори" (В. С. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Quo vadis".
ЛЕВ: „Безіменні герої".
МАРУСЕНЬКА: „Quo vadis".
МІРАЖ: „Відродження".
ОАЗА: „Давид Гольдер".
ПАН: „Мадам Сатан".
ПАЛЯС: „Циганські романси" (Бриґіда Гельм).
ПАСАЖ: Нечинний.
ПРОМІНЬ: „Граф Каліостро".
СОНЦЕ: „Обвинувачую".
СТИЛЕВЕ: „Пат і Паташон на зальотах" і Гарольд Льойд.
УТІХА: „Війна та кохання" (Гейрі Купер). „Таточку, я хочу графа" (Гарі Лідтке).
ХИМЕРА: „Цвітка Альжиру".

Програма радіо.

Понеділок, 7. березня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 16.00 Концерт. **Мілано** (331,4) 20.20 Легка музика. **Брно** (341,7) 20.00 Концерт. **Льондон** (356,3) 16.45 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 19.30 Концерт. **Букарешт** (394,2) 19.00 Музика. **Берлін** (419) 17.00 Пісні. **Рим** (441,2) 22.10 Концерт. **Прага** (488,6) 15.30 Російські пісні. **Брюселя** (509,3) 21.15 Спів. **Відень** (517,2) 21.45 Циганська музика. **Рига** (525,4) 21.05 Пісні. **Мінхен** (532,9) 20.00 Опера. **Будапешт** (550,5) 19.30 Спів. **Ленінград** (1000) 18.00 Опера. **Ослью** (1083) 20.30 Концерт. **Москва** (1481) 18.00 Література.

Вівторок, 8. березня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 19.30 Легка музика. **Мілано** (331,4) 20.45 Оперетка. **Льондон** (356,3) 14.15 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 20.00 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 19.30 „Враження з Афганістану". **Будапешт** (394,2) 20.00 Концерт. **Берлін** (419) 16.30 Пісні. **Рим** (441,2) 20.45 Концерт. **Прага** (488,6) 18.25 Російські пісні. **Брюселя** (509,3) 18.00 Концерт. **Відень** (517,2) 19.35 Концерт. **Рига** (525,4) 21.05 Пісні. **Мінхен** (532,9) 20.45 Хор. **Будапешт** (550,5) 17.35 Легка музика. **Ленінград** (1000) 18.30 Концерт. **Ослью** (1083) 20.00 Концерт. **Москва** (1481) 18.00 Література.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 6. березня 1932.

Львів (380,7) 10.00 Служба Божа з рим. кат. катедри. 11.45 Концерт. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 14.00 „То найважніше". 14.35 Музика. 14.40 Господарські виклади. 15.00 Музика. 15.55 Програма для дітвори. 16.40 „В обороні відпочинку". 16.55 Грам. кружок. 17.15 „Піст у народніх віруваннях". 17.30 „Несвідомі тирани". 17.45 Болгарський вечір. 18.45 Всячина. 19.05 Програма другого дня. 19.10 Спорт. 19.15 „Три знаки питання". 19.30 Грам. кружок. 20.15 Концерт. 21.55 Література. 22.10 Концерт. 22.40 Поліційна оповістка. 22.45 Спорт. 23.00 Танкова музика.

Понеділок, 7. березня 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 12.10 Про погоду дня. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господарська оповістка. 13.40 14.00. 14.20 Господарські гутірки. 13.55, 14.15, 14.50 Грам. кружки. 15.00 Для дітвори — казка. 15.15 Перегляд звязку. 15.25 Для матуристів. 16.10 Грам. круж. 16.20 Навчання французької мови. 16.40 Грам. кружок. 17.10 „Серце — фотографічна фільма психічних зворушень". 17.35 Легка музика. 18.25 „**Українські пісні**" — тенор Ст. Тисяк у супроводі Т. Серединського. 18.50 Всячина. 19.10 „Польща й польки в російській літературі". 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „На Мальту". 21.55 Грам. кружок. 22.25 Поліційна оповістка. 22.30 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Прокопчука Василя Йосиповича (сотника) з ріднею шукає знайомий з Київа. Хто знав би дещо про нього прошу повідомити на адресу: Koutchmar, 124 rue de Javel, Paris 15, France. 1433 2-2

Найближче число „Вогнів" — часопису для укр. молоді, появиться як ювилейне, в подвійному обемі з датою 15. березня 1932 р. Подаємо теж до загального відома змінену від 1. III. 1932 р. адресу Редакції та Адміністрації, а саме: Львів, вул. Костюшка 5, I.

Реколекційні науки для студентів. Греко-кат. Акад. Душпастирство у Львові запрошує студентів усіх високих шкіл Львова на реколекційні науки, що їх виголосить у днях 13—18. березня 1932 в год. 6. попол. в церкві св. Духа при вул. Коперника о. проф. д-р Гавриїл Костельник. У пятницю 18. березня від год. 15-ої великодня сповідь, а в суботу 19. березня в год. 8. рано спільне св. причастія на архієрейській літургії.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.